

DE TE FABULA NARRATUR
OSZTÁLYHARCOS MESÉK RÉKA MANÓNAK
Kommunista Kiadó

Roald Dahl
A fantasztikus Róka Úr és a három gazda

Réka Manónak kilencedik születésnapjára: A kommunista forradalom szelleme éltessen drága Manócska (gyerekek, növények, állatok, fák s zuzmók, valós és mesebeli tengerek, vizek, kövek, ásványok igaz barátja, mesék ihletője , kis kalandora.)

Lenn a völgyben három birtok terült el. A birtokok tulajdonosainak jól ment a soruk. Gazdag emberek voltak. Utálatos emberek voltak. Náluk utálatosabb és hitványabb embereket elképzelni sem lehetett. Buggyos gazdának, Banca gazdának és Biriz gazdának hívták őket. Buggyos tyúkokat tenyésztett. Több ezernyi tyúkot tartott. Istentelenül dagadt volt. Azért volt ilyen dagadt, mert minden egyes nap megevett három, nokedlikupacba ágyazott főtt csirkét reggelire, ebédre és vacsorára.

Banca kacsákat és libákat tenyésztett. Több ezernyi kacsát és libát tartott. Ó egy pókhasú törpe volt. Annyira alacsony volt, hogy a világ bármelyik úszómedencéjének a sekélyebbik felén is az álláid ért volna a víz. A kosztja csak fánkból és libamájából állt. A májat gusztustalan péppé préselte, majd megtöltötte vele a fánkot. Ez az étkezési szokása hascsikarást és elviselhetetlenül rossz természetet eredményezett.

Biriz almát termesztett és pulykát tenyésztett. Több ezernyi pulykát tartott egy almafákkal teliültetett gyümölcsöskertben. Ő az égvilágon semmilyen ételt nem evett. Helyette literszámba védte az erős alma Gyümölcsös kertjében termesztett almából készített. Ceruzavékony volt, és ő volt hármójuk közül a legokosabb.

Buggyos, Banca és Biriz,
Dagadt, törpe és girizd.
Mindannyian szörnyű alakok,
Mégis egész más az alakuk,
De egyik sem jobb a másiknál.

Ezt énekelték a gyerekek mindenfelé, amerre csak meglátták őket.

RÓKA ÚR

A völgy fölötti hegyen egy erdő terült el. Az erdőben egy hatalmas fa állt. A fa alatt egy lyuk tátongott. A lyukban élt Róka úr, Rókáné és a négy kis Róka. Minden este, amint besötétedett, Róka úr Rókánéhor. fordult, és megkérdezte:
- Nos, kedvesem, mit szeretnél vacsorára? Egy dundi csirkét Buggyostól? Egy kacsát vagy egy libát Bancsától? Vagy egy finom pulykát Biriztől?

És amikor Rókáné elmondta neki a kívánságát, Róka úr az éj leple alatt leosont a völgybe, és kiszolgálta magát. Buggyos, Bancsa és Biriz nagyon jól tudták, mi történik; 96

örjöngtek is a dühtől. Nem olyan emberek voltak, akik bármit is szívesen adnak ki a kezükből. Még kevésbé szerették, ha valamit ellopnak tőlük. Így tehát minden egyes éjszaka fogták a sörétes puskájukat, és elbújtak a birtokuk egy sötét zugában, azt remélve, hogy elkapják a tolvajt.

De Róka úr túljárt az eszükön. Mindig úgy közelítette meg a tanyát, hogy szemből fújjon a szél, így ha valamelyikük előtte lapított valahol a sötétben, a szél már meszsziről Róka úr orrába hozta az emberszagot. Tehát például amikor Buggyos az Egyes Számú Csirkeól mögött lapult, Róka úr már ötven méterről kiszagolta, és gyorsan irányt változtatva a tanya másik végében lévő Négyes Számú Csirkeólhoz indult.

- A teremtésit és a rézangyalát annak a tetves bestiának! - káromkodott Buggyos.
- Legszívesebben kitépném a belét! - vicsovogta Bancsa.
- Ki kell nyírnunk! - kiáltotta Biriz.
- De hogyan?-kérdette Buggyos. - Hogy az ördögbe tudnánk elkapni azt a nyomorultat? Biriz kifinomult mozdulatokkal túrta az orrát mutatóujjával.
- Nekem van egy tervem - jelentette be. - Még soha nem volt egyetlen tisztességes terved sem - mondta Bancsa.
- Kussolj és figyelj - vágta rá Biriz. - Holnap este mindhárman elbújunk Rókáék lyuka mellett. Megvárjuk, míg kijön. Aztán... *Bumm! Bumm-bumm-bumm!*
- Nagyon okos - mondta Bancsa. - Nem ártana előbb megtalálni a lyukat.
- Kedves Bancsám, már megtaláltam - mondta az agyafúrt Biriz. - Fönn van a hegyen, az erdőben, egy hatalmas fa alatt...

A LÖVÖLDÖZÉS

- Nos, kedvesem - szólt Róka úr a feleségéhez -, ma este mi legyen a vacsora?
- Azt hiszem, ma kacsához lenne kedvem - válaszolta Rókáné. - Légy szíves hozzá két kövér kacsát. Egyet kettőnknek, egyet pedig a gyerekeknek.
- Igenis, egy kacsát rendel! - pattant föl Róka úr. - Minőségi árut Bancsától!
- Legyél nagyon óvatos! - kérte Rókáné a férjét.
- Kedvesem - mondta Róka úr. - Mérföldekről kiszagolom azokat az ostoba fajankókat. Még a szagukat is meg tudom különböztetni. Buggyos rohadt csirkebőr undorító bűzét árasztja magából. Bancsából libamáj szaga párolog, Biriz körül pedig úgy terjeng az _ almabor gőze, mint valami mérges gáz.
- Igen, tudom. De azért ne légy meggondolatlan - mondta Rókáné. - Tudod, hogy mindhárman számítanak rád.
- Ne aggódj miattam - nyugtatta Róka úr. - Nemsokára itt vagyok! Róka úr azonban korántsem lett volna ennyire magabiztos, ha tudta volna, hogy abban a

pillanatban hol vár rá a három gazda. A lyuk bejáratánál voltak, mindegyikük töltött puskával kuporgott egy fa mögött. Mi több, nagyon gondosan választották ki a pozíciójukat, úgy, hogy a szél ne a rókalyuk felé fújjon felőlük. A szél pontosan az ellenkező irányba fújt, így Róka úrnak esélye sem volt, hogy „kiszagolja” őket. Róka úr felkészült a sötét alagútban lyuk bejáratos fejét az táig. Kidugta éjszakába, és beleszippantott a levegőbe. Egy-két centit előre lépett, majd megállt.

Újra beleszippantott a levegőbe. Mindig rendkívül óvatos volt, amikor kilépett a lyukból.

Még egy kicsit előrébb araszolt. Fél teste már a szabadban volt.

Fekete orrával jobbra-balra szippantgatott, próbálta kiszagolni a veszély szagát.

Nem érzett semmit, és már éppen ki akart ugrani az erdőbe, amikor meghallott, vagy inkább csak meghallani vélte egy apró neszt, egy halk zizzenő hangot, mintha valaki egy hajszálnyit megmozdította volna a lábát egy száraz levélhalmon. Róka úr a földhöz lapult, teljes csöndben feküdt, hegyezte a fülét. Hosszasan várakozott, de nem hallott semmi egyebet.

- Biztos csak egy mezei egér volt - mondta magában. - Vagy valami más apró állat.

Kicsit kijebb kúszott a lyukból... azután még kijebb. Most már csaknem teljesen kinn volt a szabadban. Még egyszer jó alaposan körülnézett. Az erdőre sűrű sötétség borult, és nagy nyugalom honolt benne.

Valahol az égen ott ragyogott a hold. Ebben a pillanatban éles, éjszakához szokott szeme észrevette, hogy valami megcsillant az egyik közelben lévő fa mögött. A holdfény parányi, ezüst sugara villant meg egy fényes felületen. Róka úr csendben feküdt és figyelt. Mi-az ördög lehet az? Most megmozdult. Csak emelkedett és emelkedett... *Szent egek! Egy puska csöve volt!* Róka úr villámgyorsan visszaugrott a lyukba, és ugyanebben a pillanatban, mintha az egész erdő felrobbant volna körülötte.

Bumm-bumm! Bumm-bumm! Bumm-bumm! A három fegyverből füst emelkedett az éjszaka levegőjébe. Buggyos, Banca és Biriz előjöttek a fa mögül, és odasétáltak a lyukhoz.

- Megcsíptük vajon?-kérdte Biriz. Egyikük elemlámpával a lyuk felé világított, és a fénykarikában, lenn a földön, a lyukon félig kívül, félig belül, ott hevert egy szerencsétlen, rongyos-cafatos, véráztatta... rókafarok. Biriz fölemelte.

- Megvan a farka, de a rókát elvettük - dünnyögte, és elhajította a szóban forgó testrészt.

- A teremtésit és a rézangyalát! - kiáltotta Buggyos. - Későn lőttünk. Ahogy kidugta a fejét, lőnünk kellett volna.

- Egyhamar nem is fogja újra kidugni-mondta Banca. Biriz előhúzott egy flaskát a zsebéből, és jó húzott az almaborból, majd megszólalt.

- Legalább három nap múlva éheznek meg annyira, hogy kijöjjen. Nem fogok itt ülni és várni. Ássuk ki most! - Hmmm - hümmögött Buggyos. - Végre mondasz valami értelmeset is. Pár óra alatt kiáshatjuk. Legalább tudjuk, hogy itt van.

- Lefogadom, hogy az egész família odalenn van a lukban - mondta Banca.
- Akkor mindet elkapjuk - jelentette ki Biriz. - Hozzuk a lapátokat!

AZOK A SZÖRNYŰ LAPÁTOK

Odalenn a lyukban Rókáné gyengéden nyalogatta Róka úr farkának a csonkját, hogy elállítsa a vérzést.

- Messze a vidéken tiéd volt a legszebb róka farkok - mondta nyalogatás közben.

- Szörnyen sajog- kesergett Róka úr.

- Tudom milyen érzés, édesem. De mindjárt jobb lesz, meglátod.

- És nemsokára majd újra kinő, Apa-próbálta vigasztalni az egyik kis Róka.

- Ez már nem nő ki soha - siránkozott Róka úr. - Egész életemre fark nélkül maradok.

Nagyon bánatosnak látszott.

Aznap estére éhen maradtak a rókák, a kicsik pedig hamarosan elszundítottak, majd hamarosan Rókáné is álomba merült. Róka úr viszont nem tudott elaludni a farka csonkjában érzett fájdalom miatt.

Nos - gondolta -, azt hiszem, szerencsés vagyok, hogy egyáltalán élek. Most, hogy megtalálták a lyukunkat, a lehető leghamarabb ki kell költöznünk. Sosem lesz nyugtunk, ha... Ez mi volt?

Odakapta a fejét és hallgatózott. A rókák életében előforduló legijesztőbb hang ütötte meg a fülét; talajba csusszanó ásók hasítását és súrlódását hallotta.

- Keljetekek föl! - kiáltotta el magát. - Ki akarnak minket ásni!

Rókáné egy pillanat alatt magához tért. Felült, és egész testében reszketett.

- Biztos vagy benne, hogy ez tényleg ásó hangja? - suttogta.

- Egészen biztos! Hallgasd csak! - Meg akarják ölni a gyerekeimet! - esett kétségbe Rókáné.

- Azt nem hagyjuk! - kiáltotta elszántan Róka úr.

- De hát kedvesem, mindannyiunkat megölnék! - zokogta Rókáné. - Te is tudod, hogy így lesz! *Csik-csik-csikorogtak* tovább az ásók a fejük fölött. Apró kövek és földdarabok kezdtek hullani az alagút tetejéből.

- Mama, hogy akarnak minket megölni? - sírdogált az egyik kis Róka. Kerek, fekete szeme tágra nyílt a félelemtől. - Kutyák is lesznek majd?

Rókáné elsírta magát. Maga köré gyűjtötte négy kis porontyát, és szorosan átölelte őket.

Hirtelen egy különösen hangos csikorgás jött a fejük fölül, és egy ásó éles vége ütötte it a mennyezetet. Ennek a rettegett tárgynak a látványa villámcsapásként hatott Róka úrra. Felugrott és elkiáltotta magát.

- Rájöttem! Gyerünk! Egy pillanatot sem vesztegethetünk! Miért nem jutott ez hamarabb eszembe ?!

- Mi jutott eszedbe, Apa?

- A róák gyorsabban tudnak ásni az embernél! - kiáltotta Róka úr, és ásni kezdett. - A világon senki sem tud olyan gyorsan ásni, mint a róka!
Sűrűn záporozott a talaj Róka úr háta mögött, ahogy életét mentve elülső lábaival dolgozott. Rókané is odafutott hozzá, hogy segítsen neki. Ugyanígy tett a négy poronty is.

- Csak lefelé menjetek! - utasított Róka úr. - Mélyre kell ásni! A lehető legmélyebbre kell eljutnunk!

Az alagút egyre hosszabb és hosszabb lett; meredeken lejtett, és egyre mélyebbre jutottak a felszín alá. Az egész család együtt ásott; anya, apa és mind a négy ivadék. Elülső lábuk olyan gyorsan mozgott, hogy látni sem lehetett őket. Az ásók csikorgása és kaparászása pedig egyre távolibb és halkabb lett.

Körülbelül egy órával később Róka úr abbahagyta az ásást. - Várjatok csak! - mondta. Mindannyian leálltak a munkával. Megfordultak és fölnéztek az imént kiasott hosszú alagútra. Teljes csönd volt körülöttük. - Húúúú! - könnyebbült meg Róka úr. - Azt hiszem, sikerült! Ilyen mélyre szerintem nem juthatnak le! Mindenki remek munkát végzett! Mindannyian leültek, hogy kifújják magukat. Rókané a porontyokhoz fordult:

- Szeretném, hogy tudjátok, ha nem lett volna itt az apukátok, mi már mindannyian odavesztünk volna. Az apukátok egy *fantasztikus róka*.

Róka úr a feleségére nézett, és elmosolyodott. Mindennél jobban szerette őt, amikor ilyeneket mondott.

AZOK A SZÖRNYŰ MARKOLÓGÉPEK

Ahogy másnap reggel fölkelt a nap, Buggyos, Bancsa és Biriz még mindig ugyanott dolgoztak.

Már olyan mély lyukat ástak ki, hogy egy ház is belefért volna, de még mindig nem értek Rókaék alagútjának a végére.

Mindhárman iszonyú fáradtak és dühösek voltak. - A teremtésit és a rézangyalát! - dörögte Buggyos. - Kinek a nyüves ötlete volt ez? - Birizé - hátrította el a felelősséget Bancsa.

Buggyos és Bancsa egyszerre meredtek Birizre. Biriz húzott egy nagyot az almaborból, majd visszatette a flaskát a zsebébe, anélkül, hogy a többieket megkínálta volna. - Figyeljete! - mondta mérgesen. - Nekem kell az a róka! El fogom kapni azt a rókát! Nem adom föl, míg ki nem feszítem a verandámra annak a rókának a hulláját!

- Áshatunk naphosszat, így nem kapjuk el, az már egyszer biztos - mondta a dagadt Buggyos. -Már elegendem van az ásásból. Bancsa, a kicsi, pókhasú törpe

fölnézett Birizre. - Van még valami más hülye ötleted is ezenkívül? - Mi van?-vakkantotta Biriz.-Nem hallom, mit mondasz ! Biriz sosem fürdött. Még csak nem Ennek eredményeképp a füljázatát eldugaszolta mindenféle ganéj és zsír, ráógumidarabok és döglött legyek, és minden efféle dolog. Emiatt nem hallott.

- Beszélj hangosabban - kiáltotta Bancsának, mire Bancsa visszaordított.

- Van még valami hülye ötleted? Biriz vakargatni kezdte a tarkóját mocskos mutatoujjával. Egy furunkulus kezdett ott nőni, az viszketett.

- Én amondó vagyok, hogy egy valamire van szükségünk - magyarázta -, mégpedig egy masinára... egy markológépre. Öt percen belül kikotorjuk onnan egy markológéppel.

Ez tényleg jó ötlet volt, a másik kettőnek is el kellett ismernie.

- Rendben - mondta Biriz átvéve az irányítást. - Buggyos, te maradj itt és figyelj, nehogy elmeneküljön a róka! Bancsa és én elmegyünk, hogy kerítsünk egy ilyen isteni gépezetet. Ha megpróbál kijönni, lödd le gyorsan!

A magas, vézna Biriz nekündült. A kicsi Bancsa loholi utána. A dagadt Buggyos maradt, ahol volt, és fegyverét a rókalyukra szegezte.

Kisvártatva két hernyótalpas markológép dübörgött h c az erdőbe, mindkettő elején egy-egy gépásó meredezett. Biriz vezette az egyiket, Bancsa a másikat. Mindkét gép fekete volt. Brutális, gyilkos szörnyetegeknek látszottak. - Már itt is vagyunk! - kiáltotta Biriz.

- Halál a rókára! - ordította Bancsa.

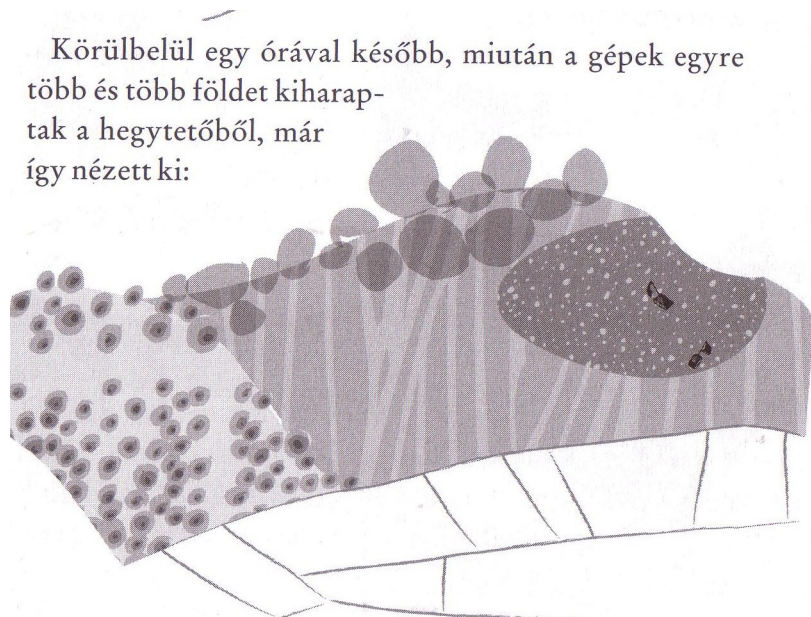
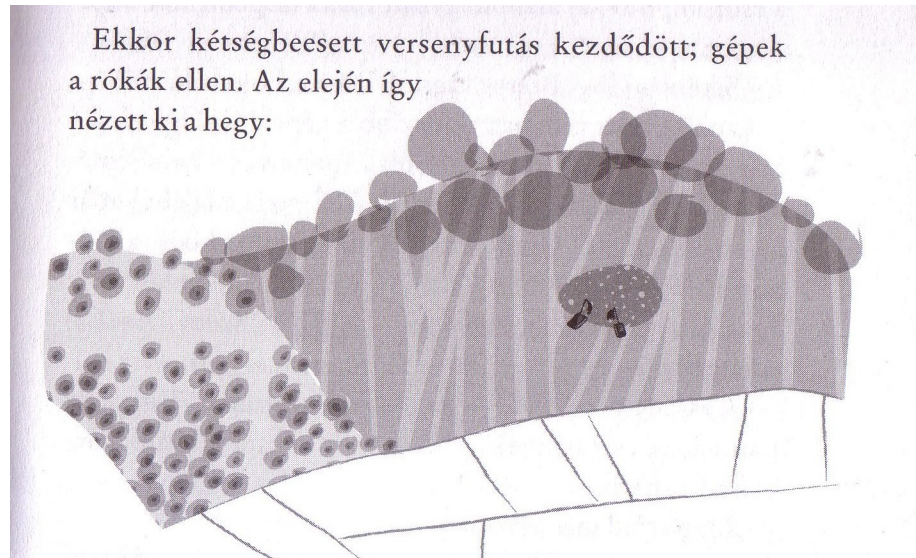
A gépek dolgozni kezdtek, hatalmas falatokat haraptak, ki a hegy földjéből. A nagy fa, mely alatt Róka úr privat lyuka volt, úgy dőlt el, mint egy gyufaszál. Kódarabok repültek és fák zuhantak mindenfelé, a zaj pedig füll siketítő volt. A rókák odalenn kuporogtak az alagútban, hallgatták a gépek szörnyű csörgését és zörgését a fejük fölül. Mi történik, Apa? - kiáltották a kis Rókák. - Mit csinálnak az emberek?

Róka úr nem tudta mi történik, és hogy mit csinálnak az emberek.

- Földrengés van! -kiáltotta Rókáné. - Odanézzetek! -kiáltott föl az egyik kis Róka. -Rövidebb lett az alagutunk! Látni lehet a napfényt! Mindannyian odakapták a fejüket, és tényleg, az alagút bejárata már csak fél méterre volt tőlük, és majdnem pont a fejük fölött meglátták a két hatalmas traktort a napfényben.

Markológépek! -kiáltotta el magát Róka úr. -És gépásók! Ássatok, mentsétek az irhátokat! *Ássatok, ássatok, ássatok!*

A VERSENY

A rókákat időnként nyertek egy kis távolságot, ilyenkor a csörömpölő zaj alábbhagyott, Róka úr pedig azt mondogatta:

- Sikerülni fog! Biztos vagyok benne, hogy sikerül! Azonban pár pillanattal később a gépek újra a sarkukban voltak, és a hatalmas ásók csörömpölő zaja ismét egyre hangosabb és hangosabb lett. Egyszer a rókákat már az egyik ásó éles fémperejét is meglátták, ahogy a mögöttük lévő földbe mart.

- Csak így tovább, kedveseim! - zihált Róka úr. - Ne adjátok föl!

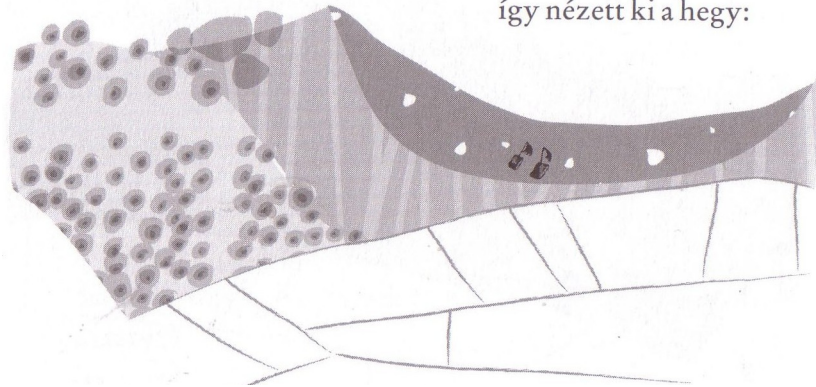
- Csak így tovább! - ordította a dagadt Buggyos Bancsának és Biriznek. - Most már bármelyik pillanatban elkaphatjuk!

- Megláttad már a rókát? -kérdezte Biriz.

- Még nem! - ordította Buggyos. - De azt hiszem, már közel járszhozzá!

- Mindjárt előkotrom a nyavalyást! - ordította Bancsa. -Darabokra szaggatom!

De délben még mindig dolgoztak a gépek. Szegény rókák úgyszintén. Ekkor már így nézett ki a hegy:

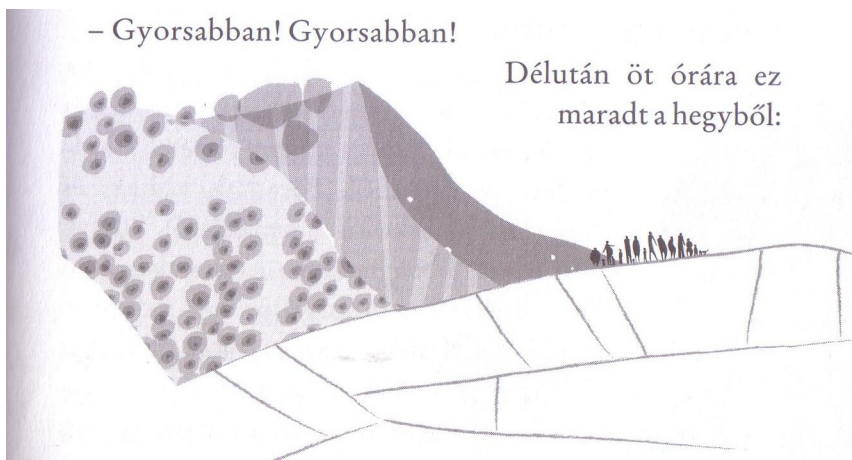
A gazdák még ebédelni sem álltak meg, nagyon szerették volna befejezni a munkát.

- Hé, te ott, Róka úr! - ordította Bancsa markológépéből kihajolva. -Most aztán tényleg elkapunk, mindjárt meglátod!

- Nem lesz több tyúkvacsorád! - ordította Buggyos is. -Nem ólálkodsz majd többé a tanyám körül! Mindhármukat heves örület kerítette hatalmába. A magas, vézna Biriz, és a törpe, pókhasú Bancsa eszeveszetten kormányozták a gépeket, bőgették a motort, és hihetetlen sebességgel mozgatták az ásókat. A dagadt Buggyos úgy ugrált össze-vissza, mint egy őrült dervis, és egyre csak rikoltozott:

- Gyorsabban! Gyorsabban!

Délután öt órára ez maradt a hegyből:

A markológépek által kiásott lyuk olyan volt, mint egy vulkán krátere. Olyan különös látványt nyújtott, hogy tömegével sereglettek oda az emberek a környező falvakból, hogy megnézhessék. A kráter szélén álltak, onnan bámultak le Buggyosra, Bancsára és Birizre.

- Hahó, Buggyos! Mi folyik ott?!

- Egy rókát üldözünk!

- Meg vagytok örülve! Az emberek gúnyosan nevettek. De ettől csak még dühösebb, még makacsabb, még elszántabb lett a három gazda; nem adják föl, míg el nem kapják a rókát!

SOSEM HAGYJUK FUTNI!

Este hatkor Biriz leállította a markológép motorját, és lelépelt a vezetőülésből. Bancsa ugyanígy tett. Mindkettőnek elege lett az egészből. Fáradtak voltak, és kikészültek az egész napi markológép-vezetéstől. Éhesek is voltak. Lassan odasétáltak a hatalmas kráter alján lévő apró rókalyukhoz. Biriz arca bíborvörös volt a dühtől. Bancsa olyan mocskos szavakkal szidta a rókát, melyeket jobb nem leírni. Buggyos is odatotyogott.

- A teremtséit és a rézangyalát annak a bűzös, nyüves rókának! - rikácsolta. - Mi a nyavalyát csináljunk most? - Megmondom én neked, hogy mit *nem* csinálunk! - kiáltotta Biriz. - Futni nem hagyjuk!

- Sosem hagyjuk futni! - jelentette ki Bancsa. - Soha, soha, soha! - kajabálta Buggyos.

- Hallottad ezt, Róka úr?! - ordította Biriz lehajolva, a lyukba kiáltva. - Még nincs vége a játéknak, Róka úr! Addig nem megyünk haza, míg úgy nem lóg a hullád, mint egy denevér!

Erre mindhárom férfi kezét rázott, és ünnepélyes esküt tettek, hogy nem mennek haza a birtokukra addig, míg el nem kapták a rókát.

- Mi a következő lépés? - kérdezte törpe.

- Lemész a lyukba és felhozod! - rivallt rá Biriz. - Lemész, te csúfságos csúszómászó!

- Nem akarok! - sikította Bancsa, és odébb futott.

Biriz bágyadtan elmosolyodott. Mosolygás közben előbukkant bíborvörös fogínye. Az ínyéből csak egy-két fog meredezett.

- Akkor már csak egy dolgot tehetünk - mondta. - Kiéhezettjük. Egész nap és egész éjjel itt táborozunk majd, és figyeljük a lyukat. A végén ki fog jönni. Muszáj. Így tehát Buggyos, Bancsa és Biriz leüzentek a birtokukra, hogy küldjenek sátrat, hálósákat és vacsorát.

RÓKAÉK ÉHEZNI KEZDENEK

Három sátrat állítottak föl a hegy kráterében aznap este - egyet Buggyosnak, egyet Bancsának és egyet Biriznek. A sátrakat Róka úr lyuka köré telepítették, a három gazda pedig leült a sátrak előtt, hogy megegyék a vacsorájukat.

Buggyos megevett három, nokedlikupacba ágyazott főtt csirkét, Banca megevett hat, undorító libamájpástétommal töltött fánkot, Biriz pedig megivott kilenc liter almabort. Mindhárman maguk mellett tartották a fegyvereiket.

Buggyos fölemelt egy gőzölgő csirkét, és a rókalyuk elé tartotta.

- Érzed a szagát, Róka úr? - kiáltotta. - Finom, omlós csirke! Gyere csak föl, és vedd el! A csirke ínycsiklandó illabeáramlott az alagútba, ahol a rókák kuporogtak. - Jaj, Apa! - mondta az egyik kis Róka. - Nem osonhatnánk föl, hogy kikapjuk a kezéből?

- Nehogy megpróbáld! - intette le Rókáné. - Pontosan ezt akarják.

De annyira éhesek vagyunk! - kiáltották. - Mikor kapunk már enni valamit?!

Az anyjuk nem válaszolt. Az apjuk sem. Erre nem lehetett mit mondani.

Amint sötétség borult a hegyre, Banca és Biriz fölkapcsolták a markolók erős reflektorait, és a lyukra irányították őket.

- Na most - mondta Biriz. - Következőképpen folytatjuk tovább a figyelmet. Egy figyel, míg kettő alszik, és ez így lesz egész éjszaka.

- És mi van, ha a rókák keresztülássák magukat a hegyen, és kijönnek a másik oldalon? - kérdezte Buggyos. - Erre nem gondoltál, ugye?

- Természetesen gondoltam - mondta Biriz azt színlelve, mintha tényleg gondolt volna.

- Hát akkor mondd csak el a megoldást - mondta Buggyos.

Biriz kikotort egy kicsi, fekete valamit a füléből, és elpöccintette.

- Hány embert dolgoztatok a birtokokon? - kérdezte.

- Harmincötöt-válaszolta Buggyos. - Én harminchatot-mondta Banca.

- Én pedig harminchetet - mondta Biriz. - Mindenkit ide kell hívni, hogy vegyék körbe a hegyet. Mindenki hozzon magával egy puskát és egy elemlámpát. Róka úr nem menekülhet!

Így tehát eljutott a parancs a birtokokra, és aznap éjszaka egy száznyolc férfiből álló szoros gyűrűt fontak a hegy alján. Botokkal, puskákkal, fejszékkel és piztolyokkal, és mindenféle egyéb szörnyű fegyverrel látták el magukat. Ez a rókák számára - egyébiránt az összes többi állat számára is -, csaknem lehetetlenné tette, hogy elmenekülhessenek a hegyről.

Másnap folytatódott a megfigyelés és a várakozás. Buggyos, Banca és Biriz alacsony sámlikon ültek, és a rókalyukra meredtek. Nem nagyon beszéltek, csak ültek, ölükben a fegyverekkel. Róka úr gyakran odakúszott az alagút bejáratához, és beleszipantott a levegőbe. Ezután visszakúszott, és azt mondta:

- Még mindig ott vannak.

- Egészen biztos vagy benne? - kérdezte Rókáné.

- Teljesen-mondta Róka úr. - Azt a Biriz nevű embert egy mérföldről is kiszagolom. Annyira bűzlik.

RÓKA ÚRNAK VAN EGY TERVE

Három napon és három éjen keresztül ment ez az idegőrlő kivárós játék.

- Meddig bírja egy róka étel és Buggyos a harmadik napon.

- Már nem bírhatja sokkal tovább - mondta Biriz. - Hamarosan ki kell törnie. Muszáj lesz neki.

Biriznek igaza volt. Odalenn az alagútban a rókákat lassan, de biztosan az éhhalál fenyegette.

- Ha csak egy korty vizet ihatnánk - mondta az egyik kis Róka. -Jaj, Apa! Nem tudnál csinálni valamit?

- Mi Icnc, ha kirontanánk, Apa? Azért nem lenne teljrsn rcménytelen, ugye?

- Semmi esélyünk sem lenne -vágta rá Rókáné. - Nem hagyom, hogy amint kiléptek, a puskákkal találjátok magatokat szembe. Inkább maradjunk idele, és haljunk meg békében.

Róka úr sokáig szótlan maradt. Csak ült nyugodtan, csukott szemmel, a többiek beszélgetését meg sem hallotta. Rókáné tudta, hogy minden erejével azon van, hogy kitaláljon valamit. És ekkor férjére tekintve azt látta, víz nélkül? - kérdezte hogy Róka úr megrázza magát, és talpra áll. A Róka házaspár összenézett. Róka úr szemében izgatottság apró szikrája táncolt.

- Mire jutottál drágám? - kérdezte gyorsan Rókáné.

- Kigondoltam valamit - mondta Róka úr óvatosan.

- Mit? - kiáltották a kicsik. Jaj, Apa, mi az?

- Gyerünk már! - mondta Rókáné. - Mondd el gyorsan!

-Nos... - kezdte Róka úr, de abbahagyta, felsóhajtott, és szomorúan megrázta a fejét. - Nem, nem jó. Mégsem fog sikerülni. - Miért nem, Apa?

- Mert még többet kellene hozzá márpedig három napon és három éjszakán it tartó éhezés után nem lennénk elég erősek hozzá.

- De, Apa, erősek vagyunk! - kiáltották a kis Kcík:ík felugorva és apjukhoz futva. - Meg tudjuk csinálni! Az lehetetlen, hogy ne tudjuk! Hadd tudjuk meg, mi veled!

Róka úr ránézett a négy kis Rókára, és elmosolyodott. Milyen stramm kis kölykeim vannak - gondolta. Halálra éheznek, három nap óta egykortyot sem ittalc, dc még mindig nem tudták legyőzni őket. Nem sr.almnl csalódást okoznom nekik. - Azt hiszem... azt hiszem megpróbálhatnánk-mondta. - Gyerünk, Apa! Mondd el, mi a dolgunk!

Rókáné nagyon lassan talpra állt. Ő szenvedett leginkább az élelem és a víz hiányától. Nagyon gyengének érezte magát.

- Sajnálom - mondta-, de azt hiszem, nekem nem vennétek túl sok hasznomat.

- Maradj csak ott, ahol vagy, kedvesem - mondta Róka úr. -Majd mi kezünkbe vesszük az ügyet.

BUGGYOS EGYES SzÁMÚ Csirkeóla

- Most pedig furcsamód erre kell elindulnunk - mondta Róka úr oldalt és lefelé mutatva.

Így aztán újra nekiláttak az ásásnak, ő és a négy kölyök. Ezúttal sokkal lassabban haladt a munka, de mivel nem csüggedtek, szép apránként hosszabbodott a lyuk - Apu, mondd meg légy szíves, hová jutunk! - kérlelte az egyik poronty.

- Nem merem megmondani - felelte Róka úr -, mert a hely, ahová *remélem*, hogy kilyukadunk, annyira csodálatos, hogy megőrülnétek az izgatottságtól, ha már most elkezdenék róla mesélni. És ha végül mégsem jutnánk el oda (ami könnyen lehetséges), akkor belepusztulnátok a csalódásba. Nem szeretném, hogy túlzott reményeitek legyenek, kedveseim.

Hosszú, hosszú ideig csak ástak és ástak. Fogalmuk sem volt, mennyi ideig ástak, mert a homályosan sötét alagútban nem voltak nappalok, és nem voltak éjszakák. Végül azonban Róka úr megálljt parancsolt. Azt hiszem - lihegte -, ki kellene kukkantani, hogy merre járunk. Tudom, hogy hol *szeretnék* lenni, de nem tudhatom biztosan, hogy vajon tényleg arrafelé vagyunk-e.

Lassan, kimerülten kezdték a felszín irányába vájni a lyukat a rókák. Csak mentek, mentek felfelé... mígnem hirtelen valami keménybe ütközött a fejük, aminél nem tudtak tovább jutni. Róka úr megvizsgálta a felfelé vezető lyukat a kemény tárgyat.

- Fából van! - suttogta. - Ezek deszkák! - Az mit jelent, Apa?

-Ez azt jelenti, hogy hacsak nem vagyok hatalmas tévedésben, mi most valakinek a háza alatt vagyunk - suttogta Róka úr. - Maradjatok csöndben, amíg kikukucskállok.

Róka úr óvatosan felfelé kezdte nyomni az egyik padlódeszkát. A deszka borzasztóan csikorgott, a kis Rókák pedig mindannyian lehúzták a fejüket, mert azt hitték, hogy most valami szörnyű fog történni. De végül nem történt semmi. Róka úr tehát felnyomott egy másik deszkát is. Ekkor, nagyon, nagyon óvatosan, kidugta a fejét a résen. Izgatottságában egy rikkantást is kieresztett magából.

- *Sikerült!* - ujjongott. - *Elsőre sikerült! Sikerült! Sikerült!*

Felhúzta magát a résen keresztül a padlóra, és örömeiben büszkén ágaskodni és táncolni kezdett.

- Gye-e-ertek fö-öl! - énekelte Róka úr. - Gyertek, és nézzétek kedveseim, hová lyukadtunk ki! Álmodhpedig mindannyian lehúzták a fejüket, mert azt hitték, hogy most valami szörnyű fog történni. De lát-e ennél szebbet egy éhes róka?! Halleluja! Hurrá! Hurrá!

A négy kis Róka feltülekedett az alagútból, és tényleg lenyűgözően csodálatos látvány tárult a szemük elé! Egy hatalmas fészkerben találták magukat, egy fészkerben, ami csak úgy hemzsegett a tyúkoktól. Volt ott ezrével mindenféle tyúk; fehér tyúk, barna tyúk, fekete tyúk!

- Ez Buggyos Egyes Számú Csirkeóla! - kiáltotta Róka úr. - Pontosan ide akartam kilyukadni! Egyenesen beletrafáltam a közepébe! Elsőre! Hát nem fantasztikus?! És -ha megkockáztathatom a kijelentést-nagyon okos is!

A kis Rókák egészen megvadultak izgatottságukban. Fel-alá futkorásztak, üldözték az ostoba tyúkokat. - Várjatok! -parancsolta Róka úr. -Ne veszítsétek el a fejeteket! Hagyjátok abba! Nyugodjatok meg! Csináljuk módszeresen! Először is, mindenki igyon egy kis vizet!

Mindannyian odafutottak a tyúkok itatójához, és belel etyelték a kellemes, hús vizet. Ezután Róka úr kiválasztotta a három legdundibb tyúkot, és egy-egy ügyes - Várjatok! -parancsolta Róka úr. -Ne veszítsétek el a fejeteket! Hagyjátok abba! Nyugodjatok meg! Csináljuk módszeresen! Először is, mindenki igyon egy kis vizet! Mindannyian odafutottak a tyúkok itatójához, és belefetyelték a kellemes, hús vizet. Ezután Róka úr kiválasztotta a három legdundibb tyúkot, és egy-egy ügyes állkapocs-csattintással azonnal megölte őket. - Vissza az alagútba! - parancsolta. - Gyerünk! Ne bolondozzatok már! Minél gyorsabbak vagytok, annál hamarabb ehettek!

Egymás után lemásztak a padlón lévő lyukon keresztül, és hamarosan újra a sötét alagútban voltak. Róka úr felnyúlt, és visszahúzta a padlódeszkákat a helyükre. Eri nagyon gondosan csinálta, olyan ügyesen, hogy észí c sem lehetett venni, hogy a deszkákat elmozdították.

- Fiam - mondta, és odaadta a három dundi tyúkot :i legnagyobb ivadékának -, szaladj vissza ezekkel anyu kádhoz. Mondd meg neki, hogy készüljön föl a lakomára _ Mondd meg neki, hogy egy szempillantás alatt mi is of i leszünk, amint végzünk egy-két elintéznivalóval.

MEGLEPETÉS RÓKÁNÉNAK

A kis Róka amilyen gyorsan csak tudott, végigszaladt az alagúton; hurcolta magával a három dundi tyúkot. Majd' kicsattant örömeben.

Alig várom - gondolta-, már alig várom, hogy Anyu meglássa ezeket!

Sokat kellett futnia, de nem állt meg egyszer sem az úton, és végül kifulladásra érkezett meg Rókánéhoz.

- Anyu! - kiáltotta levegő után kapkodva. - Nézd, Anyu, nézd! Kelj föl, és nézd, mit hoztam neked! Rókáné, aki az étel hiánya miatt gyengébb volt, mint valaha, kinyitotta egyik szemét, és a tyúkokra nézett.

- Almodom - motyogta, és újra lehunyta a szemét.

- Nem álmodsz, Anyu! Ezek igazi tyúkok! Megmenekültünk! Nem fogunk éhezni!

Rókáné kinyitotta mindkét szemét, és gyorsan felült.

- De hát drága gyermekem! - kiáltotta. - Honnan az ördögből...?

- Buggyos Egyes Számú Csirkeóljából! -hadarta a kis Róka. - Az alagutat pontosan a ház alá ástuk. Ennyi hatalmas, dundi tyúkot még egész életedben nem láttál! Apa pedig azt mondta, hogy készülj a lakomára, mert hamarosan visszajönnek!

Az étel látványa új erőt adott Rókánénak. - Igazi lakoma lesz! - mondta, és fölállt. - A te apád aztán igazán fantasztikus róka! Siess, fiam, kezd el kopasztani a tyúkokat!

Messze, lenn az alagútban, így szólt Róka úr, a fantasztikus:

- Kedveseim, most jön a következő lépés! Ez már úgy megy majd, mint a karikacsapás. Csak kell ásnunk egy másik rövid alagutat *innen*, oda!

- Hová, Apa?!

- Ne kérdezősködj már annyit! Kezdetek ásni! Róka úr és a három kis Róka gyorsan kezdett egyenesen előre ásni. Mindannyian túlságosan is izgatottak voltak ahhoz, hogy fáradtságot vagy éhséget érezzenek. Tudták, hogy nemsokára minden képzeletet felülmúló lakomában lesz részük. Evés közben pedig majd minden egyes falatnál harsányan felnevetnek, ha belegondolnak, hogy a tyúkok gazdája Buggyos. Vidáman képzeltek el, ahogy a dagadt gazda csücsül a hegytetőn, és arra vár, hogy a rókák éhen haljanak, miközben tudtán kívül éEyp vacsorával vendégeli meg őket.

- Ássatok csak! - biztatta a többieket Róka úr. - M:ír nincs túl messze.

Hirtelen egy mély hang szólalt meg a fejük fölött. - Ki mászkál ott?!

A rókák ugrottak egyet rémületükben. Gyorsan odakapták a fejüket, az alagút tetején pedig egy kis lyukon keresztül kikukucskálva egy hegyes, fekete, szőrös fejet pillantottak meg.

- Borz úr! -kiáltotta Róka úr. - Róka koma! - kiáltotta Borz úr. - Jóságos ég, de örülök, hogy végre találkozom *valakivel!* Már három nap és három éjszaka óta ássok egyfolytában körbe-körbe, és a leghalványabb sejtésem sincs, merre vagyok!

Borz úr kibővítette a mennyezeten lévő lyukat, és leugrott a rókák mellé. A kis Borz (a fia) is leugrott utána.

- Hallottál arról, ami odafönn a hegyen történik?! - kérdezte Borz úr izgatottan. -Teljes a káosz! A fél erdő eltűnt, és az egész vidéket ellepték a puskás emberek! Senki sem juthat ki, még éjszaka sem! Mindannyian éhen halunk!

- Ki az a *mindannyian?* -kérdezte Róka úr.

- Mi, vajúrok, mindannyian. Azaz én, Vakond úr, Nyúl úr, a feleségeink és a kicsinyeink. Még Menyét úr is, aki általában a legmelegebb helyzetekből is ki tud slisszolni, most az én lyukamban talált menedéket Menyétnével és a hat kölyökkel együtt. Mi a nyavalyához kezdünk most, Róka koma? Ha engem kérdezel, szerintem nekünk befellegzett!

Róka úr ránézett a három fiára, és elmosolyodott. A gyerekek cinkosan mosolyogtak vissza.

- Édes egy Borz komám - mondta Róka úr -, ez a zűr, amiben vagytok, teljes egészében az én hibám...

- *Tudom*, hogy a te hibád! - fortyant föl Borz úr hirtelen. - Márpedig a három gazda nem adja föl, míg *téged* el nem kapnak. És ez sajnós veled együtt ránk is vonatkozik. A hegy minden állatára vonatkozik! Borz úr leült, és elülső lábával átölelte kisfiát.

- Végünk van - mondta halkán. - Szegény feleségem már annyira legyengült, hogy egy métert sem tudna ásni.

- Az én nejemmel ugyanez a helyzet - mondta Róka úr. - Ebben a pillanatban most mégis dundi, lédús tyúkokból készítenek isteni lakomát nekem és a kölyköknek...

- Hagyd abba! - kiáltott rá Borz úr. - Most miért próbálsz ugratni?! Ezt ki nem állhatom!

- Úgy van, ahogy mondja! - kiáltották a kis Rókák. - Apa nem akar ugratni! Rögyásig vagyunk tyúkokkal!

- És mivel teljes egészében minden az én hibám - mondta Róka úr -, meghívlak, hogy megosszam veletek a lakomát. Meghívok *mindenkit*; téged, Menyét urat, Nyúl urat, a feleségeket és a kölykeiteket. Biztosíthatlak, hogy jut bőven mindenkinek.

- Ezt komolyan mondd? - kiáltotta Borz úr. - Ezt *tényleg komolyan* mondd? Róka úr Borz úr arcához hajolt, és titokzatosan így suttogott hozzá:

- *Tudod*, hogy hol voltunk az imént? - Hol? - Nem máshol, mint Buggyos Egyes Számú Csirkeóljában! - Ne! - De igen! Most viszont nem oda megyünk. A lehető legjobb pillanatban érkezted, kedves Borz barátom. Segíthetsz az ásásban. Ezalatt pedig a kisfiad visszaszaladhatna Borzéhoz és a többiekhez, hogy elmondja a)6 hírt.

Róka úr a kis Borzhoz fordult, és így szólt: - Mondd meg mindenkinek, hogy szeretettel várjuk őket a Róka-lakomán. Azután hozd le őket ide, és menj végig az alagúton a lakásomba!

- Igenis, Róka úr! - mondta a kis Borz. - Igenis, uram! Azonnal, uram! Ó, köszönöm, uram! - ezzel gyorsan föltülekedett a lyukon keresztül, majd eltűnt.

BANCSA BŐSÉGSZARUJA

- Kedves Róka koma! - kiáltott föl Borz úr. - Mi a szent borzadály történt a farkaddal?

- Nem is emlékszem, *kérlek!* - komorult el Róka úr. - Elég kínos ügy.

Elkezdtek ásni az új alagutat. Egyikük sem szólt egy szót sem. Borz úr remek vágár volt, így most, hogy segédlátat nyújtott, hihetetlen iramban haladtak előre. Hamarosan egy másik padló alatt találták magukat.

Róka úr ravaszul vigyorgott, kivillantotta éles, fehér fogait.

- Ha nem tévedek, kedves Borz barátom - mondta -, most annak a bűdös kis pókhasú törpének, Bancsának a birtoka alatt vagyunk. Pontosabban fogalmazva a birtok *legeslegérdekesebb* része alatt!

- Kacsák és libák! - kiáltották szájukat nyalogatva a kis Rókák. -Puha, lédús kacsák, és nagy, zsíros libák!

- Pon-to-san! -mondta Róka úr.- De honnan a szent borzadályból tudod, hogy valóban ott vagyunk-e ?! -kérdezte Borz úr.

Róka úr ismét elvigyorodott, ezúttal még több fogát villantotta ki.

- Nézd - mondta. - Én bekötött szemmel is kügazodom a birtokok közt.

Számomra ugyanolyan könnyű a föld alatti élet, mint a föld feletti.

Kinyújtotta mancsát, és felnyomta az egyik padlódeszkát, majd a másikat is.

Kidugta a fejét a résen keresztül.

- Igen! - kinyitotta, és felugrott a padlóra. - Újra sikerült! Jó nagyot kap Bancsa az orra hegyére! Pontosana szeme közepébe! Gyertek és nézzétek!

Borz úr és a három kis Róka is feltülekedett, ezután pedig csak ámultak és bámultak. Csak álltak és tátották a szájukat. Annyira le voltak taglózva, hogy megszólalni sem tudtak, mert amit láttak, az egy valóságos rókaálmom, egy valóságos borzálom volt; az éhes állatok édenkertje.

- Édes egy Borz barátom - jelentette be Róka úr -, íme, ez itt Bancsa őszégszaruja! Itt tartja a legfinomabb áruját, mielőtt kiküldené a piacra. A hatalmas teremben a falak mellett ezerszámra álltak a polcokon gúlába rakva a legfinomabb és legkövérebb, megkopasztott, sütésre kész libák és kacsák. Fölötte pedig - a mennyezet gerendáján himbálózva - legalább száz füstölt sonka és vagy ötven oldalas lógott!

- Legeltessétek csak rajta a szemeteket! - kiáltotta Róka úr föl-le táncolva. - Na, erről mit gondoltok? Ebből lesz a lakoma!

Ekkor a három éhes kis Róka, és az észvesztően éhes Borz úr - mintha csak rugó pattintotta volna a lábukat -, rávetették magukat az ínycsiklandó ételekre.

- Álljatok meg! - kiáltotta Róka úr. - Én leszek a házigazda, tehát az én reszortom a választás!

A többiek szájukat nyalogatva ültek vissza. Róka úr körbeslattyogta a raktárt, szakértő szemmel vizsgálta meg a pompás kínálatot. Állkapcsa egyik szélén egy nyálcsöpp csordult ki, a nyálfonál himbálózott egy kicsit a levegőben, majd lecsöppent.

- Nem szabad túlzásba esnünk - magyarázta. - Nem szabad elszúrunk a játékot. Nem jöhetnek rá, hogy itt jártunk. Megfontoltnak, gondosnak kell lennünk, és csak a legfinomabb ínycsokolatokat vihetjük el. Tehát először is elviszünk négy fiatal, dundi kacsát.

Leemelte őket a polcról.

- Ó, de szépek és kövérek! Nem csoda, hogy Bancsa szép pénzt kap értük a piacon...! Rendben, Borz úr, segíts leemelni őket...! Gyerekek, ti is segíthettek...! Így... Jóságos ég, hogy csurog a nyálatok... ! Most pedig... Szerintem egypár libát is elvihetnénk... Három éppen elég lesz... A legnagyobbakat visszük... Ó,

anyám, ó, anyám, ennél finomabb falatokat még egy király konyhájában sem lehet látni...! Óvatosan csináljátok...! Úgy, úgy... Egypár finom füstölt sonka is jól jönne... Imádom a füstölt sonkát. Te is, Borz úr... ? Lennél szíves odaadni a létrát, kérlek... ?

Róka úr fölmászott a létrára, és lenyújtotta a három káprázatos sonkát.

- A szalonnát is szereted, Borz úr? - Megőrülök a szalonnaért! -kiáltotta Borz úr izgatottan ugrabugrálva. - Vigyünk el egy oldal szalonnát! Azt a fönti nagyot!

- Répát is, Apa! - mondta a három kis Róka közül a legkisebb. -Abból a répából is vigyünk!

- Ne legyél már ilyen ütődött! - mondta Róka úr. - Tudod, hogy mi sosem eszünk olyasmit.

- Nem nekünk, Apa. Nyúl bácsiéknak. Ők csak zöldségetesznek.

- Jóságos ég, igazad van! - kiáltotta Róka úr. - Milyen körültekintő kis koma vagy! Vegyél le tíz csomag répát! Hamarosan már egy egészen komoly kupac hadizsákmány feküdt a földön. A kis Rókák odakuporodtak mellé, orruk rángatózott, szemük pedig úgy ragyogott, mint egy fényes csillag.

- Most pedig - mondta Róka úr -, kölcsön kell vennünk két kék kocsit a mi Bancsa barátunktól. Az a kettő ott a sarokban jó lesz.

Borz úrral együtt odatolták a kék kocsikat, és felpakolták a kacsákat, a libákat, a sonkát és a szalonnát. Gyorsan leeresztették a kék kocsikat a padlón lévő lyukon keresztül, az állatok pedig utánuk másztak. Az alagútból Róka úr gondosan visszatette a padlódeszkákat a helyükre, nehogy bárki is észrevegye, hogy megmozdították őket.

- Kedveseim - mondta, és rámutatott a három kis Róka közül kettőre.

- Fogjatok egy-egy kocsit, és amilyen gyorsan csak tudtok, szaladjatok vissza velük anyátokhoz. Adjátok it szeretetteljes üdvözlétemet, és mondjátok meg, hogy vendégeket várunk vacsorára; Borzékát, Vakondékát, Nyúlékat és Menyétéket. Mondjátok meg, hogy valami igazán nagyszerű lakomát kell csapnunk. És mondjátok meg azt is, hogy amint végzünk egy apró tennivalóval, már megyünk is haza.

- Igen, Apa! Azonnal, Apa! -válaszolták, megragadták a kocsikat, és eldübörögtek velük az alagútban.

BORZ ÚRNAK KÉTSÉGEI VANNAK

- Valakit még meg kell látogatnunk-mondta Róka úr. - És én tudom is, hogy kit! - kiáltotta az egyetlen ott maradt kis Róka. Ő volt a legkisebb.

- Kit? - kérdezte Borz úr.

- Nos - kezdte a legkisebb Róka -, voltunk már Bugygyosnál, voltunk már Bancsánál, de nem voltunk még Biriznél. Tehát csak Biriz marad.

- Pon-to-san - mondta Róka úr. - De azt még nem tudod, hogy Biriz birtokának melyik részére kell elmennünk.

- Melyikre? - kérdezték mindketten egyszerre.

- Ho-hó! - mondta Róka úr. - Várjatok csak, mindjárt meglátjátok.

És beszéd közben már ástak is, az alagút gyorsan haladt előre.

Borz úr ekkor hirtelen megszólalt.

- Egy irinyó-pirinyót sem aggaszt ez az egész, Róka koma

- Aggaszt? Engem? - csodálkozott Róka úr. - Micsoda? ?

- Ez az egész... *lopás*. Róka úr abbahagyta az ásást, és úgy bámult Borz úrra, mintha tökéletesen meghibbant volna a barátja.

- Drága egy borzas barátom - mondta-, hallottál már bárkiről is az *egész kerek világon*, aki nem csórna el egy pár csirkét, ha a gyerekei halálra éheznek?

Rövid csend következett, míg Borz úr fontolta a dolgot.

- Túlságosan is becsületes vagy- mondta Róka úr.

- Nincs azzal semmi baj, ha valaki becsületes - jelentette ki Borz úr önérzetesen.

- Nézd - mondta Róka úr -, Buggyos, Bancsa és Biriz épp azon mesterkedik, hogy *megöljön* minket. Ezt azért remélem észrevetted?!

- Észrevettem, Róka koma, mi az hogy... - mondta a szelíd Borz úr.

- De *mi* nem alacsonyodunk le az ő szintjükre. Mi nem akarjuk megölni őket.

- Remélem is, hogy nem-válaszolta Borz úr.- Ez még álmunkban sem jön elő - magyarázta Róka úr. - Egyszerűen csak elveszünk egy kis ételt innenonnan, hogy életben tartsuk a családukat. Igazam van? - Azt hiszem, nincs más megoldás-látta be Borz úr.

- Ha *ők* embertelenek akarnak lenni, hát csak legyenek - fűzte tovább Róka úr. - Mi idelelni tisztességes, békeszerető népek vagyunk. Borz úr oldalra biccentette a fejét, és rámosolygott Róka úrra.

- Róka koma -mondta -, kedvellek.

- Köszönöm - nyugtázta Róka úr. - Most pedig folytassuk az ásást. Öt perc múlva Borz úr elülső lábai sima, kemény felületbe ütköztek.

- Mi a szentséges borzadály lehet ez? - dünnyögte. - Valami erős kőfalnak látszik.

Róka úrral együtt elkaparták a földet. Tényleg egy fal volt. De nem kőből, hanem téglából készült. A fal elállta az útjukat, nem tudtak továbbmenni.

- Ki a szentséges borzadály épít falat a föld alá? - kérdezte Borz úr.

- Nagyon egyszerű - mondta Róka úr. - Ez egy föld alatti helyiség fala. És ha nem tévedek, pontosan ezt kerestem.

Biriz Titkos almaboros pincéje

Róka úr alaposan megvizsgálta a falat. Észrevette, hogy a téglák közti malter régi, és ezért már morzsolódik, így minden gond nélkül meglazított egy téglát, és kihúzta. Hirtelen - a lyukon keresztül, ahol az előbb még a téglá volt-egy kicsi, keskeny, bajszos arc jelent meg.

- El innen! - sivította. - Ide nem jöhettek be! Ez magánlak!

- Szentséges borzadály! - kiáltott föl Borz úr. - Ez Pat

- Te pimasz fráter! - kiáltotta Róka úr. - Gondolhattam volna, hogy valahol ideleln találunk téged!

- El innen! - visította Patkány. - Gyerünk, takarodjatok! Ez az én felségterületem! -

Kussolj már - mondta Róka úr baráti figyelmeztetésként. - Nem kussolok! -

sikította Patkány. - Ez az én otthonom! Én jöttem ide előbb! Róka úr nyájasan

elmosolyodott, kivillantotta f ehér fogait. -Kedves Patkányom - mondta

negédesen. - Én egy éhes koma vagyok, és ha nem pucolsz innen gyorsan, *lenyellek-de-egyben!*

Ez megtette hatását. Patkány képe eltűnt a résből. Róka úr elnevette magát, és elkezdte kivenni a többi téglát is a falból. Amikor már elég nagy lyukat csinált, becsúszott rajta keresztül a pincébe. Borz úr és a legkisebb Róka követte őt.

Egy hatalmas, nyirkos, barátságatlan pincében találták magukat.

- Ez az! - kiáltotta Róka úr.

- Mi az az ez az?! - értetlenkedett Borz úr. - Ez a hely üres.

- Hol vannak a pulykák? - kérdezte a legkisebb Róka a pincét bámulva. - An hittem, Biriz a pulykás ember.

- Ő a pulykás ember - mondta Róka úr. - Most viszont nem pulykát keresünk, ételünk van már rengeteg.

- Akkor pedig *mi kell még, Apa?!*

- Nézz körül alaposan - mondta Róka úr. - Nem látsz semmit, ami felkelti az érdeklődésedet?

Borz úr és a legkisebb Róka hunyorogtak a félhomályban. Ahogy szemük hozzászokott a sötétséghez, észrevették a rengeteg, hatalmas üvegflaskát, melyek körbekerbe a fal melletti polcokon álltak. Közelebb mentek. *Tényleg* flaskák voltak. Százával álltak a polcokon, és mindegyikre ezt a szót írták:

ALMABOR.

A legkisebb Róka nagyot ugrott a levegőbe. - Ó, Apa! Odanézz, mit találtunk! Almabor! - Pon-to-san! - mondta Róka úr.

- Hát ez óriási! -lelkendezett Borz úr. - Biriz Titkos Almaboros Pincéje -

mondta Róka úr. - De óvatosan lépkedjete, kedveseim. Ne csapjatok zajt. Ez a pince pont a birtok lakóháza alatt van.

- Az almabor - magyarázta Borz úr -, kifejezetten jó hatással van a borzokra. Gyógyszerként fogyaszthatjuk, naponta háromszor egy nagy pohárral az étkezésekhez, egyet pedig mielőtt ágyba bújnánk.

- Ez teszi igazi mulatsággá a lakomát - jelentette ki vidáman Róka úr. Miközben ők beszélgettek, a legkisebb Róka odasettenkedett a polchoz, elcsórt egy flaskát, és behúzott egy j ókorát.

Áuuuuúbbrrrrr! -hörgött.-Brrrrr!

Értsétek meg, ez nem egy közönséges, gyenge almabor volt, amelyet az üzletben árulnak, hanem egy igazán kemény anyag; házi erjesztésű, tüzes szesz, ami lángol a torokban, és felforr a gyomorban.

- Á-h-h-h-h - zihált a legkisebb Róka. - Ezt nevezem *igazi almabornak!*

- Na most már elég belőle - mondta Róka úr, megragadta a flaskát, és azonyomban a szájához is emelte. Belekortyolt egy hatalmasat. - Ez varázslatos!

- suttogta levegő után kapkodva. - Felülmúlhatatlan, gyönyörűség!

- Most én jövök - izgult Borz úr, elvette a flaskát, a fejét hátracsapta. Az almabor leömlött és végigbugyogott a torkán. - Ez olyan...

Ez olyan, mint a folyékony arany! - zihálta. - Ó, Róka koma, ez... ez olyan, mintha a napsugarat és a szivárványt innám meg!

- Ez orvívászat! - sivitotta Patkány. - azonnal! Nekem nem marad semmi!

Patkány a pince legfelső polcán csücsült, és egy hatalmas flaska mögül kukucskált ki.

Egy kis gumitömlőt dugott a flaska nyakába, és azon keresztül szívta ki az almabort.

- Te részeg vagy! - állapította meg Róka úr. - Törődj a magad dolgával! - visította Patkány. - És ha továbbra is itt csináljátok nekem a fesztivált, ti kétbalkezes, ügyefogyott idioták, akkor mindannyiunkat elkapnak! Tűnjetek innen, hadd szopogassam az almaboromat békében!

Ebben a pillanatban női kiáltást hallottak a fejük fölül, a házból.

AZ ASSZONYSÁG

- Gyorsan! - mondta Róka úr. -Bújjatok el ! Ó, Borz úr és a legkisebb Róka felugrottak egy polcra, és elbújtak egy almaboros flasksor mögött. A flaskák mögül kikandikálva egy igen terebélyes asszonyságot láttak lejönni a pincébe. A lépcső tövében megállt, és jobbra, majd balra nézett. Ezután egyenesen arra fordult, ahol Róka úr, Borz úr és a legkisebb Róka megbújt. Pontosan előttük állt meg, csak egy sor almaboros flaska választotta el őket. Annyira közel volt hozzájuk, hogy Róka úr még a lélegzését is hallotta. Két flaska közti résen kikukucskálva észrevette, hogy az asszony egyik kezében egy nagy sodrófát tartott.

- Siess Maca, hozd föl az almabort! - jött a hang. - Tudod, hogy Biriz gazda nem szereti, ha megvárakoztatják! Különösen nem, ha az egész éjszakát egy sátorban

töltötte odakinn! Az állatok megdermedtek. Mozdulatlanul álltak, hegyezték a fülüket, testük megmerevedett. Ekkor egy nyíló ajtó nyikorgását hallották. Az ajtó egy kőlépcsősor tetején volt, ami a házból vezetett a pincébe. Ekkor valaki elindult lefelé a lépcsőn.

- Ma mennyit akar meginni az úr, Birizné? - ordította el magát az asszony. Mire egy másik hang a lépcső tetejéről ezt válaszolta:

- Hozzon föl két vagy három flaskát! - Tegnap négyet ivott meg, Birizné!

- Igen, de ma biztos nem iszik meg annyit, mert már csak pár órát marad odakinn. Azt mondja, ma reggel mindenképp ki kell jönnie a rókának. Élelem nélkül nem maradhat lenn még egy napot.

Az asszonyság leemelt egy almaboros flaskát a polcról, ami pontosan amellet volt, mely mögött Róka úr kuporgott.

- Alig várom már, hogy kinyírják azt a nyüves bestiát, és kifeszítsék a verandára-kiáltotta. -Mellesleg, Birizné, a férje megígérte, hogy emlékképpen eltehetem a farkát.

- Apró cafatokra lőtték a farkát - hang fentről. -Nem hallott róla?

- Úgy érti, *tönkrement*?

- Hát persze, hogy tönkrement. A farkát eltalálták, de a rókát elvették.- Ó, a rosseb egye meg! – kiáltotta a nagydarab asszonyság. - Úgy szerettem volna azt a farkat!

- Helyette magáé lehet a feje, Maca! Kipreparálhatja és fellógathatja a hálószobája falára! Na, most már siessen azzal az almaborral!

- Igen, assz'nyom, megyek már! - mondta a nagydarab asszonyság, és levett egy másik flaskát is a polcról.

Ha még egyet levesz, észrevesz minket- gondolta Róka úr. Érezte, hogy a legkisebb Róka szorosan hozzábújt, és hogy reszketett az izgalomtól.

- Kettő elég lesz, Birizné, vagy hármát vigyek?- Jóságos ég, Maca, nem érdekel, csak hozza már! - Akkor kettő lesz - döntötte el a tekintélyes méretű asszonyság magában dűnnyögve. - Amúgy is túl sokat iszik.

Fölvett mindkét kezébe egy-egy flaskát, a sodrófát a hóna alá csapta, és visszament a lépcső aljához. Ott megállt, körülnézett, és beleszagolt a levegőbe.

- Patkányok vannak idelent, Birizné. Érzem a szagukat!

- Akkor mérgezze meg őket, Maca, mérgezze meg! Tudja hol tartjuk a mérget!

- Igen, assz'nyom! - kiáltott vissza Maca. Lassan fölmászott a lépcsőn, és eltűnt szem elől. Az ajtót becsapta maga mögött.- Gyorsan! - suttogta Róka úr. - Mindenki ragadjon meg egy flaskát és futás! Patkány a legfelső polcról visítózott.- Mit mondtam nektek?! Majdnem rajtakaptak, ugye?! Majdnem elszúrtátok az egészséget! Most takarodjatok innen! Látni sem akarlak benneteket! Ez az én birodalom! - Te-fordult vissza Róka úr-, meg leszel mérgezve!- Süket duma! - sikított Patkány. - Én majd csak ülök idefönn, és

nézem, hogy hova teszik a mérget. *Engem* sosem kapnak el! Róka úr, Borz úr és a legkisebb Róka a flaskákat szorongatva szaladtak it a pincén. - Isten veled, Patkány! - kiáltották, ahogy eltűntek a falon lévő lyukon keresztül. - Köszí a finom almabort! - Tolvajok! - visította Patkány. - Rablók! Banditák! Útonállók!

A HATALMAS LAKOMA

Az alagútba visszaérve megálltak, hogy Róka úr visszategye a téglákat a falba. Dünnyögött magában, miközben a téglákat rakosgatta a helyükre.- Még mindig érzem annak a f elülmúlhatatlan almabornak az ízét - mondta. - Milyen egy pimasz fráter ez a Patkány.- Rossz természete van - helyeselt Borz úr. - Minden patkánynak rossz természete van. Még egyetlen udvarias patkánnyal sem találkoztam.- És túl sokat iszik - mondta Róka úr, miközben az utolsó téglát is a helyére rakta. - Készen vagyunk. Most pedig irány haza lakmározni! Megragadták az almaboros flaskákat, és elpucoltak. Róka úr ment elől, a legkisebb Róka mögötte, Borz úr pedig leghátul. Végigszáguldottak az alagúton..., elhagyták a Banca Bőségszaruja felé vezető leágazást..., elhagyták Buggyos Egyes Számú Csirkeólját, és már közel jártak a helyhez, ahol Rókáné várt rájuk.

- Kitartás, kedveseim! - kiáltotta Róka úr. - Mindjárt ott leszünk! Csak arra gondoljatok, hogy mi vár ránk! És gondoljatok arra, hogy mi van ezekben a flaskákban! Ez majd biztos jókedvre deríti Rókánét!

Róka úr egy kis dalt énekelt futás közben:

Szaladok már haza, arra húz a szívem, Hol vár reám a gyönyörű nejem. Nem lesz többé álma borús sohasem, Ha a gyomra almaboros rendesen. 156

Borz úr csatlakozott hozzá:

Szegény Borzné élete hajszálon múlt, Éhségében már majdnem

kimúlt. Almaborból jut neki is bőven,

Ott a helye, a bendőben. Még mindig énekelve vették be az utolsó kanyart is, és ekkor szemük elé tárult a legesleggyönyörűbb és legesleglennyűgözőbb látvány, amit életükben valaha is láttak. A lakoma éppen elkezdődött. Hatalmas ebédlőt vájtak ki a földből, és középen egy asztal körül, nem kevesebb, mint huszonkilenc állat ült. Jelen voltak:

Rókáné és a három kis Róka Borzné és a három kis Borz Vakond úr, Vakondné és a három kis Vakond Nyúl úr, Nyúlné és az öt kis Nyúl

Menyét úr, Menyétné és a hat kis Menyét Az asztalt csirke és kacsá, liba, sonka és szalonna borította el, és mindenki tömte magába ezeket a csodás ételeket.

- Kedvesem! - kiáltotta Rókáné, felugrott és átölelte Róka urat. - Már nem tudunk tovább várni! Bocsáss meg, kérlek !

Ezután átölelte az összes kis Rókát is, Borzné átülclte Borz urat, és mindenki átölelt mindenkit. Örömkurjmgatások közepette az asztalra tették az almakoros flaskákat, Róka úr, Borz úr és a legkisebb Róka pedig leült a többiek közé. Ne felejtsetek, hogy napok óta egy harapásnyit sem evett senki. Már halálra éheztek, ezért egy darabig egy szót sem szóltak, csak ropogtatás és rágás zaja hallatszott, ahogy az állatok az ízletes ételeket ostromolták.

Borz úr egy kis idő múlva föl pattant. Fölemelte almaboros poharát, és elkurjantotta magát:

- Tósztot mondok! Mindenki álljon föl, és igyunk a mi kedves barátunkra, aki megmentette az életünket, Róka úrra!

- Róka úrra! - kiáltozták mindannyian, fölálltak, és megemelték poharukat. - Róka úrra! Éljen sokáig! Ekkor Rókáné is fölállt, és szégyenlősen megszólalt:

- Én nem szeretnék beszédet mondani. Csak egy dolgot szeretnék mondani, és az a következő:

- A FÉRJEM EGY IGAZÁN FANTASZTIKUS RÓKA! Mindenki tapsolt és kurjongatott. Ekkor maga Róka úr állt föl.

- Ez a pompás vacsora... - kezdte, majd abbahagyta. Az ezután jövő csendben kieresztett magából egy oltári nagy böffentést. Nevetés és taps volt rá a válasz.

- Ez a pompás vacsora, barátaim - folytatta -, köszijő Buggyos, köszijő Banca és köszijő Biriz előzékenysége folytán jöhetett létre - (Még több üdvívalgás és nevetés volt rá a válasz) -, és remélem, hogy ti is ugyanannyira élvezetesnek találtátok, mint én- és egy újabb kolosszális böffentést eresztett ki magából.

- Ne tartsd magadban! - mondta Borz úr nevetve.

- Köszönöm - mondta Róka úr széles vigyorral. - De most, barátaim, fordítsuk komolyra a dolgot. Gondoljunk a holnapra, a holnaputánra, és az azután jövő napokra Amint innen kiteszük a lábunkat, megölnek.

Ugye? - Igen, bizony így van! - kiáltották.

- Lelőnek, mielőtt kettőt lépnénk- mondta Borz úr. - Pon-to-san - mondta Róka úr. - De hát *ki akar* kimenni egyáltalán; hadd kérdezzem meg?! Mi mindannyian vajúrok vagyunk, mindenki. Utálunk kint lenni. A kinti világ tele van ellenséggel. Csak azért megyünk ki, mert muszáj; hogy ételt szerezzünk a családuknak. De most, barátaim, teljes egészében új helyzet állt elő. Van egy biztosságos alagutunk, ami a világ három leggyönyörűbb raktárához vezet!

- Tényleg így van! - kiáltotta Borz úr. - Láttam!

- És tudjátok mit jelent ez? - kérdezte Róka úr. - Azt *jelenti, hogy egyikünknek sem kell soha.*

ÉS MÉG MINDIG CSAK VÁRNAK

A rókaljuk előtt Buggyos, Banca és Biriz a sátruk mellett üldögéltek, puskájukat az ölükben tartották. Eleredt az eső. A víz végigcsordogált a nyakuktól egészen a cipőjükig.

- Most már nem maradhat lent sokáig - jelentette ki Buggyos.

- Ki kell éheztetni a nyomorultat- morogta Banca.

- Úgy van - mondta Biriz. - Bármelyik pillanatban kitörhet. Tartsátok kéznél a puskát.

Csak ültek a lyuk mellett, és várták, hogy kijöjjön a róka. És amennyire tudom, azóta is csak várnak.

Följegyzések meséről, életről és forradalomról

Roald Dahl meséje leleményes, furfangos, olykor abszurd, groteszk, tán bizarr, osztályharcosnak is nevezhetnénk. Elemeiben, motívumaiban az is, de nem gondol forradalmi útra, szerveződésre, programra, horizontális végkifejletre, a fennálló lerombolásának gyönyörű pompájára, eksztázisra, az új világ a maga elementáris totalitásában soha nem látott, de mindig is kívánt Harmonia Mundi káprázatos életünnepély megalkotására.

A gazdag, ostoba, önhitt (még gyerekek is gúnydalt énekelnek róluk) fennhéjázó, rusnya dög „Biriz sosem fürdött. Még csak nem is mosakodott. Ennek eredményeképp a füljázatát eldugaszolta mindenféle ganéj és zsír rágógumidarabok és döglött legyek, és minden efféle dolog. Emiatt nem hallott.”) A gazdákat fosztogatja-kurtítja Róka úrfi nem másért, családjának életbemaradásának, létfenntartásának kényszere okán. Ez is valami – mondhatnánk. A mesékben az elnyomó gyakran fősvény, ördögi és ocsmány, a valóság napjaiban meglehet szép, vonzó, előkelő, fennkölt, művelt, zsákmányolt vagyona révén részlegesen szabad. E vagyona által az áru és tőke mennyországának korlátozott szabadsága áll előtte. „A burzsuj személyisége akár kifinomult is lehet. Arisztokratizmusa-elitizmusa révén (extra-profitra berendezkedett léte következtében) „kirakatvonzalmat” kelthet maga iránt. Ne áltassuk magunkat, kelt is. Az érték társadalmának rút világtükre, ontológiájának - erkölcsi kódexének egyik pillére. A tőkés rend megittasul ugyan a bér munka, a kilátástalanság, a nihil és kiszolgáltatottság vérlucskos fetiszmusában, de léte szükségképpen elmúlásra ítéltetett. Az úr a hatalom a lét felett, ez a lét pedig hatalom mások felett, ezért ebben a következtetésben maga alatt tartja a másikat – jelenti nekünk Hegel. Klasszikus mese minta, reális valóságélmény.

A másik oldalról (valóság másik arcai) : tyúkok, libák, kacsák kálváriáját, kurjongató Róka család! (A Róka a mítoszokban és az állatmesékben a legravaszabb és legtalpraesettebb állat. Már a sumerok is a „ravasz” jelzővel illették.) Ó jaj, de hiszen a családod el kell tartani! Ami víg dínomdánom az egyiknek, az romlás a másiknak. A szárnyasok urak falatkáiból, az erdők állatainak lakomája is lesz.. (A róka, sem a borz nem lesz vegetáriánus ...a „természet rendjét” „fel nem bolygatják” így áldozataik, a háziállat szárnyasok.) A Róka családod és környezetét közösségi lények alkotják, nem antiszociálisak, magukba fordultak, nem önzőek, atomizáltak, egoisták, hanem szolidárisak más kiszolgáltatottakkal, elnyomottakkal. De

enniük kell. Az osztályszolidaritás jelenvalósága kopog be a mese ajtaján, és az erdő aprajagyja ugyanúgy részese a kisajátításnak. Más választásuk nem igen van hisz Róka úr ebbe a helyzetbe „rángatta őket”, de az éhes állatok „édenkertre” lelnek. Akcióikkal, fosztogatásukkal, közérdekű kisajátításukkal mégsem mindenki azonosul. Borz úr pacifista, erkölcsi kételyeiről, sirámairól képet kapunk, de Róka koma meggyőzi őt, habár ő maga is pacifista, aki azonban az urakat megsarcolja, de tovább ennél nem lép. A Patkány pimasz fráter (a folklórban, a „népi tudatban” mocskos, földalatti járatai miatt kapzsisággal, telhetetlenséggel, élősködéssel terhelt, megvetett állat, Camus *A pestis* c. regényében a patkányok a járvány megtestesítői, József Attila *Ős patkány terjeszt kórt* „gondolati magva az elembertelenedés, a fajgyűlölet, az elnyomás...”), mélyen ellenszenves lénye problematikusabb alakja a történetnek. Ő nem akar közösködni, osztozkodni, pofátlanul irigy, önző, magának és magáértvaló figura. Igaz nem teljesen renegát, nem is lehetne tökéletesen az, hisz akkor azokkal kéne együttműködni, akiket maga is megkopszt. Inkább különutas, a visszataszító állampolgár alter egója, az egyéni túlélésre berendezkedett individualista baromé. A mesében kellenek az ilyen nyápic figurák, kalandosabb és kevésbé sablonos történetfűzés miatt, meg hogy magukra ismerjenek ezek az utálatos sátánfattyak, meg hogy megvetésünk tárgya ne csak a burzsujok legyenek, hanem az igy-ügy kollaboránsok, nihilisták, cezaromániások is.

A megélhetés kényszere Rókáék számára sem ismeretlen fogalom. No aztán ebből kerekedik az igazi csetepaté, és lesz ne mulass... a gazdák megelégedik Róka úr szükségletkielégítő tevékenységét, és ki akarják irtani családostul a bundásokat. Róka kóma akárcsak a népmesékben a szolgálgeény, hiszen Dahl története a „varázsidőkből” is meríti ihletet, ételszeretetét, szegények és csórók iránti szolidaritást, túljár az eszükön. Az erdő más fosztogatóival összefogva immáron közösen fosztogatják az urak éléskamráit, hogy aztán kollektívan mulassanak! Ez aztán az élet sója...

A mesében örökös ünnepélyé válik immáron a gondtalan lét „a boldogok föld alatti világa”, az éhes és kiszolgáltatott bendők megtelnek, barátságok szövődnek az együvé tartozás szolidaritását éneklük a horizontra az erdő állatai, boldogan élnek vélt „Árkádiájuk derűjében”.

Manócska, az „igaz mesében” a „hősök, „akik tulajdonképpen nem is azok, mert nagyon is hétköznapi alakokról van szó, mindenféle pátosz nélküliek soha nem buknek el, csalafintaság, optimizmus, leleményesség, a kópék életderűje, a le nem győzhetőség álmai kísérik útjaikat! A legenda életre kel. Életre keltik az elnyomottak vágyai. Hiszen Till Eulenspiegel csak képletesen halott, „fizikai megsemmisülése” utat enged voltaképpen a felforgató halhatatlanságának. Zapata is él a mexikói szegényparaszt tudatában és sok-sok társuk a legendák történelmi térképén.

A Dahl mese kerek egészében nem kap forradalmi élt, de kárpótlásul hülyét csinál a három gazdából, humorosan, szatirikusan, ironikusan hülyét csinál belőlük, és az erdő állatainak gondtalan életet kínál.

Rokonszenves Rókáék megelégszenek a nyugodt étellel, a teli hassal „a jó lét evés-iváson nyugvó szűken vett vulgármaterialista lét kiélésében”, a valóság radikális felforgatása nélkül. Kafka írja egy helyen: „igaz, egyetlen holló is megválhatná az eget, de az ég nincs a hollók számára tervezve”.

Nem totalitásban, világ egészében képzelik el a börtöntelenített világot, amelyben minden börtön és külső hatalomtól való függőség a másvilágra távozott. Az erdő népét invitálják magukhoz, hogy együtt élvezzék az uraktól zsákmányolt ételt-italt, permanensen élvezve a derűs napokat. Ingyen bőség, mindinkább fáradtság nélkül, munka nélkül. A bőség asztaláról mindenki egyaránt vehet: fehér-fekete, kopasz, kövér, csont sovány és görbe szájú, törpe és ormótlan, túl vérségen, családon, fajon, rasszon, bórszínen. A leleményes fosztogatók nem vágnak másra pontosabban mást, és többet nem akarnak. Azt nem mondhatjuk, hogy beletörődnek a dolgok rendjébe (annak riasztó mibenlétéről nem igen elmélkedve) bőségesen életben tartják magukat az urak kárán, de a folyamatos forradalmi mozgás helyett, a statikus önfenntartást részesítik előnyben, amelyben nincs előrelépés, kibontakozás, fejlődés. Revolúcióóóóóóóóóó! Nem felszámolni óhajtják osztály korlátaikat, inkább teremtenek egy alternatív létet azzal szemben. A nyers materializmus diadalai ez. Újra előkotorhatjuk a társadalmi banditizmus egyes jelenségeit, figuráit akik

szintén nem tettek mást. Igen, itt válik el a lázadó cselekedet a maga totális új világot alkotó forradalmi cselekvéstől, tevékenységtől. A pusztán csak a létfenntartásért való szembenállás, élni akarás, lázadó indulat, a kollektív nem forradalmi kisajátítás tevékenysége, amely az adott közösség vagy egyén önfenntartását szolgálja semmi egyebet. Ez az állat/ember fabula. James C. Scott Az ellenállás hétköznapi formái közé sorolná az erdei állatok magatartását magántulajdonban lévő éléskamrák megdézsmálóinak nevezné őket, akik nem kívánják magukra vonni a kívülállók figyelmét, elvégre tevékenységük kizárólag rejtett (titkos) mivoltjában lehet sikeres.

A társadalmi banditizmusnak (eltekintve a forradalmi munkásmozgalom részeként működő kisajátító akcióikról ismert Bonanót és elvtársait valamit hozzájuk hasonlókat) nem igen akadt programja (nemhogy forradalmi mondhatnánk pedig szeretjük Robin Hoodot és társait, szeretjük a „szabadság banditáit”, szeretjük vidám duhajkodó kedvüket, karneváli hangulatú örömtüzeiket, közösségi lényüket, akik megkurtítják a köz javára a hatalmasok vagyonát.) De közel sem az uralkodó osztály és tulajdon viszonyokat akarják felszámolni. Róka kómáék sem, de nem ám, hanem teremtenek egy párhuzamos valóságot, egy föld alatti univerzumban, ahol a bőség asztaláról az összes erdei szomjazó és éhező degeszre zabálhatja magát! (Ennek az egész ceremóniának groteszk paródiája egyes vegetatív „autonóm kisajátító házfoglalók”, aszketikus antifogyasztó reformizmusa, ellenkultúrája a Tőke bendőjében.) Az egész mesevonulatban van a valami groteszk, ironikus paródia jelleg. Az erdei állatok angol gentlemen módján viselkednek, szólítják egymást, eleve Róka úr a főszereplő neve (aki mindig elegánsan oldja meg a problémákat soha nem pánikol) a gazdák mintha Ottó Dix vagy G. Grosz vásznairól lépnek a nagyérdemű elé, a maguk káprázatos undorítóágában, egyszóval a szatirikus mesehang nem vész el.

Felforgató megközelítésünk főleg a kisajátítás meséjének ábrázolja Dahl történetét, amelyben azonban nem a forradalmi propagandára, lázadásuk kiterjesztésére és a viszonyok forradalmasítására esik a nem létező hangsúly, s mutat rá annak mikéntjeire a meseköltő pennája. Nem, és ne is sejtünk effélet, mivel a meseírónak esze ágában sincs a felsoroltakról írnia, álmodnia, képzelődnie. A Viharmadár repte ettől messze s távol van. A mese álmodó tolla más örömekre lel, hisz örömet leli abban, miként csinál nagyon hülyét, bolondot, pojácát, az urakból az állati furfang, s miként dézsmálja azok magántulajdonát az erdő tarkabarka sokasága! A történet Robin Hood-i „varázslat”, kaland újra melegítése Dahl-i kivitelezésben. Annak ragyogó. Ámbár a kisajátításról s lopásról mint önfenntartó tevékenységről a Crimethinc önmitizáló aktivistái eposzokat zengenek (kedves, fontos tevékenység kétségtelenül, de azonosítsuk a forradalmi tevékenység lényegével még a tréfa kedvéért sem. Semmiképpen sem cél csak eszköz. ..) E mesében azonban éppen céllá válik.

„Az első a has aztán jöhet isten országa logikáján túl, az érték társadalmának elpusztítása a program, hogy lent és fen megszűnjön a kommunista bacchanáliában: túl a szűk nyers materialista kényszeren. Ez a kommunista elme gyakorlatának célja. Egyes olvasó búsan legyint, túl szigorúak vagyunk gondolja, hisz ez csak egy állatmese, amelyben állat barátaink bolondot csinálnak a gazdákból az uralkodó osztály egyes tagjaiból, Igen ez egy ragyogóan megszerkesztett, megírt mese, amely ugyanolyan fontos (negatív netán pozitív) jelentéstartalommal bír mint akármelyik más osztályharcos, visszafogottabb esetben pusztán társadalomkritikus jelenség. Ez a történet rokonszenvet közvetít a kiszolgáltatottak s elnyomottak felé, de megoldási képlete reformista, akkor is az ha az látszólag gondtalan életet, „sütkérezést”, ígér a föld alatt. A mesebeli megoldás ténylegesen látszólagos, és kevésnek, önkorlátozónak bizonyul a még oly rokonszenves is közösségi kisajátításból élők vidám kópék „magántulajdont feldézsmáló” magatartásuk ellenére is. Hiszen az osztály és függőségi viszonyok változatlansága tovább él, továbbra is a gazdától függenek az erdei állatok sorsa, másképpen mondva a rendszer kiszolgáltatottjai maradnak, annak felhalmozásaiból élnek, marad a régi, ódon szemétdomb a fertelem ördögi malmi őrölnek tovább.

Mi kommunisták vagyunk, ezért olyan meséket adunk gyerekeinknek amelyek fejlesztik kreativitásukat, fantáziájukat, osztályszolidaritásukat, osztálytudatukat, öntudatos szembenállásukat az osztálytársadalommal. Ezért a mesék birodalmából sem mindig kizárólagosan a leginkább radikálisakat tárjuk eléjük, már csak azért sem mert a

valós problémákra csak akkor tudunk rámutatni, ha a történetek a maguk árnyaltságában (gyakran konkrétágukban, direkttségükben, radikálisabb és kevésbé kritikusabb jelentésük által) megannyi kérdést szülnek (s megoldanak vagy csak a kérdésfeltevésig kalandoznak el netán hamis „megoldásokat” szavalnak) a maguk gyermek nyelvén, stílusában. Továbbá arra sarkallanak bennünket (fél vagy rész netán „fekete-fehér” megoldásaik, sugallataik következtében) hogy soha ne ragadjunk bele az éppen fennálló társadalmi valóság mocsarában és folyamatosan kérdezzünk és újra meg újra átgondoljuk a forradalmi választ, mélyítsük módszertanunkat, szemléletünket és kételkedjünk kommunista alapon a mégoly magabiztos válaszainkban is.

Róka Komáék meséje lehetőséget ad arra, hogy kritikával éljünk egy olyan gyakorlat irányába, amely nem forradalmi megoldásra törekszik, hanem túlélésre rendezkedik be. A mese kvintesszenciája megfelelő alkalmat ad mindennek taglalására.

A mese világa azonban öröm, fantázia és játék forrás is. Ezek a mesék, kérdeznek, gyakran válaszolnak, álmodnak, sírnak, nevetnek, végigkísérik Manók fejlődését, ihletet adnak, s legfőképpen rámutatnak (sokszor éppenséggel hamis megoldásokat közvetítve amelyekkel meg kell küzdenünk) a legfontosabbra arra hogy, „a felszabadító, a megtermékenyítő élet csak az lehet, mely a legbanálisabb viszonylatokban is tudomásul veszi az élet egyetemleges elidegenedettséget és megkísérli áttörni azt”.

Lukácsnak híres példájává vált a kerítés szó elemzése, mely Babitsnál, a polgári költőnél annyit jelent, hogy elválasztja az ember önmagát a többi embertől, míg a szocialista költő József Attilánál a kerítés szükségképpen eldől, mert el kell vesznie mindannak, ami az embert a másik embertől elválasztja.

**gondolkodo.mypressonline.com / DE TE FABULA
NARRATUR**

e-mail: gondolkodo@citromail.com

facebook: <https://www.facebook.com/pages/De-Te-Fabula-Narratur/>